


Кино өнеріндегі одағай сөздің көрінісі

ПШЕНАЕВА Э.Б.

- ▶ Жаңа Қазақстан тілді түзетуден басталады
- ▶ Иә, елімізді жаңғырту Жаңа Қазақстан құру дегенде тілімізді дамыту, қазақ тілін реформалау. «Білімді ұлт» ұлттық жобасы қолға алынуда. Мәселенің турасына көшсек алға қойылған бұл міндеттемелері жүзеге асыруда баспасөздің әсіресе, телевизияның алар орны ерекше .
- ▶ Әсіресе , телевизия дейтін себебіміз ғалымдар мен психологтардың айтуынша теледидар арқылы берілетін хабарлар мен көрсетілімдердегі әр сөйлем , әр сөз саптау адам миына тез әсер етіп , тез сіңеді екен.
- ▶ Бұл орайда қазіргі қазақ баспасөзі мен телеарналардағы тіл мәселесі, олардағы тілді дұрыс пайдалану мәселелерін, әсіресе, кемшілікті тұстарын айтып , атап көрсетіп отыру ұлттық тіл тағдырына бейжай қарамайтын баршамыздың киелі парызымыз десек артық болмас.





(Мырза –Ғали Сахиұлы)

- 
- ▶ Мақсаты: Кино индустриядағы одағай сөздің қолданысы

 - ▶ Міндеттер:
 - ▶ 1. Көркем фильмдегі одағай сөздің қолданысын анықтау;
 - ▶ 2. Заманауи отандық сериалдағы одағай сөздің орнын зерттеу;
 - ▶ 3. Одағай сөздің маңыздылығын анықтауда көркем фильм мен сериалдарға талдау жасау;

 - ▶ Тақырыптың өзектілігі: қазақ тілдегі одағай сөздердің мән мағынасын жоғалтпау және сапасын арттыру.

- 
- ▶ Қазақ мәдениеті – адамзат мәдениетінің бір бөлігі. Қазақ халқымыздың сонау ерте кезден қалыптасқан дәстүрлі мәдениетінің бірі болған , Одағай сөздерінің өзіне тән ұлттық ерекшелігін сақтай отырып дәуірмен бірге дамып бүгінгі таңдағы қоғамдық рөлінің барынша аз аялдау. Қазақ ұлтымыздың қалыптасу тарихы да ұзақ .
 - ▶ Бір ұлыт болады екен оның ғасырлар бойы жалғасқан ұзық мәдениеттерін тілге тиек етуіміз керек, Соның ішіндегі күні бүгінге дейін өзіндік ұлттық ерекшелігін тіптіде сөздің-жаның дамытып келе жатқан қазақтың ұлттық одағай сөздеріне тоқталғым келеді

- 
- ▶ Біздің айтқымыз келетіні жахандану кезеңінде БАҚ–ішінде киноөнер саласы қазақ тілінде дамып келуде. Осы тараптан кино өнеріндегі одағай сөзінің қолданысын анықтасақ.
 - ▶ Кино өнеріндегі адам мен байланыс ол тіл. Оқиғаны немесе болып жатқан жағдайды біз бірінші қозғалыс , сосын міндетті түрде тілдік ақпарат аламыз. Осы сөздік байланыстың маңызды мәселесі.
 - ▶ Кинодағы іс-әрекеттің бақылауы туралы айтатын болсақ, бұл әдетте көрерменнің экранда болып жатқан оқиғаларға эмоционалды реакциясын білдіреді. Көрермен өз эмоцияларын леп немесе интерьекция түрінде білдіру арқылы көрсете алады. Осындай итерьекцияның бір түрі ол одағай сөз.


Қыз –жібек Видео



Көркем филімінде сөйлеу мәдениетіне аса көңіл бөлінсе қазіргі кезде сериалдарда шынайлық пен өмірдегі өзекті мәселелерді байқауымызға болады



- ▶ Қазіргі көптеген сценаристер шынайы әңгімелер мен адамдардың қарым-қатынасын бейнелейтін кейіпкерлер мен көріністер жасауға тырысады. Кейбір жағдайларда «тейт, тәй, жәй, тек» пайдалану диалогтардың шынайылығы мен табиғилығын жеткізу тәсілі ретінде қарастырылуы мүмкін. Бірақ алғашқы көркем филімдерінде сценаристер тәрбиелік мәні бар одағай сөздерге мән бергендігі байқалады.
- ▶ Осы жерден бізде қарама-қарсы ой туындайды.
- ▶ Сериал:
- ▶ 1. Эмоционалды қанықтылық: кейбір көріністер мен жағдайларда ана сөздерін сәттің эмоционалды қарқындылығын немесе шиеленісін жеткізу үшін қолданған. Олар эмоционалды әсерді күшейтуге және жағдайдың ауырлығын көрсетуге көмектеседі.
- ▶ 2. Әзіл мен ирония: кейбір жағдайларда күңгірт сөздер күлкілі әсер немесе ирония жасау үшін қолданылуы мүмкін, әсіресе олар күтпеген контексте күтпеген жерден енгізілсе.
- ▶ 3. Одағай сөздің орынсыз қолдануы.

- 
- ▶ Қорытынды
 - ▶ Бүкіл қазақ ұлттық құндылықты сақтаудың бір құралы ретінде одағай сөздің орны бөлек екенін көрінді. Кино өнері осы тараптан өзінің ықпалында тигізіп келуде. Ол отандық сериалдарда көрініс тапқанмен тілдің мәселесі анық көрінді. Қазірге кезде көркем филімнен аларымыз мол екені салыстыру арқылы анықтадық.
 - ▶ Қазіргі кездегі сценаристің салғырттығынан одағай сөздің орынсыз қолдануы байқалды. Себебі сөйлеу мәдениеті кино саласында жоғары бағалану керек. Осы тараптан кинодағы сөздің мән мағынасы қаншалықты қоғамға әсер етуші құрал екені көрінді.



▶ Назарларыңызға рахмет